

## \* การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ทรงธรรม ทิพย์ศิริ\* นวัตกรรม น้อยมณี<sup>2</sup>

<sup>1</sup>นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

<sup>2</sup>ผู้อำนวยการลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

\*Corresponding author e-mail: songtham.thipsiri.love12@gmail.com Tel. 0810028934

### บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลที่ใช้สำหรับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 ในปีการศึกษา 2567 ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 159 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยเทียบสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามรายชื่อโรงเรียน จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. เปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลที่ใช้สำหรับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า 2.1 การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2.2 การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอ ท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**คำสำคัญ:** การบริหารสถานศึกษา; หลักธรรมาภิบาล

\* Received: 2025-11-10, Revised: 2025-12-05, Accepted: 2025-12-08

# ADMINISTRATION OF SCHOOLS ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE ADMINISTRATORS IN THAMAI DISTRICT UNDER CHANTHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

Songtham Thipsiri\* Niwat Noimanee<sup>2</sup>

<sup>1</sup>Master of Education Program in Educational Administration,  
Bangkok Suvarnabhumi University

<sup>2</sup>Director of the Master of Education Program, Bangkok Suvarnabhumi University

\*Corresponding author e-mail: songtham.thipsiri.love12@gmail.com

## ABSTRACT

The purposes of this study were: (1) to investigate the level of school administration in accordance with the principles of good governance among school administrators in ThaMai District under the Office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 1, and (2) to compare the application of good governance principles in school administration among schools in ThaMai District under the Office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 1, classified by gender, educational attainment, work experience, and school size. The sample consisted of school administrators, teachers, and educational personnel from schools in ThaMai District under the Office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 1 in the 2024 academic year. The sample size of 159 participants was determined using Krejcie and Morgan's (1970, p. 608) sample size table. Stratified random sampling was employed in proportion to the population and sample of each school, followed by simple random sampling. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire, which demonstrated a reliability coefficient of .98. Data were analyzed using descriptive statistics—frequency, percentage, mean, and standard deviation—as well as inferential statistics, including independent samples t-test and one-way analysis of variance (ANOVA). The results revealed the following: 1. The overall level of school administration based on the principles of good governance among school administrators in ThaMai District under the Office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 1 was at the highest level. 2. The comparison of good governance principles applied in school administration showed that: 2.1 School administration based on the principles of good governance, classified by gender, educational attainment, and work experience, showed no statistically significant differences overall. 2.2 School administration based on the principles of good governance, classified by school size, showed statistically significant differences overall at the .05 level.

**Keywords:** School administration; Principles of good governance

## บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 76 กำหนดให้ระบบบริหารราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ต้องดำเนินไปตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้การบริหาร การให้บริการสาธารณะ และการใช้งบประมาณเกิดประสิทธิภาพสูงสุด พร้อมทั้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม และให้บริการประชาชนอย่างรวดเร็ว เท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ. 2542 (Good Governance) กำหนดไว้มีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ 1) หลักนิติธรรม คือการทำงานและบริหารทุกอย่างต้องเป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ไม่ใช้อำนาจตามอำเภอใจ ต้องคำนึงถึงความยุติธรรมและเป็นธรรม 2) หลักคุณธรรม หมายถึงการยึดถือความถูกต้องและความดีงาม ทำให้บุคลากรพัฒนาตนเอง ยึดมั่นความซื่อสัตย์ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย และประกอบอาชีพอย่างสุจริตจนเป็นนิสัย 3) หลักความโปร่งใสคือการดำเนินงานอย่างเปิดเผย ตรวจสอบได้ ลดโอกาสทุจริตและคอร์รัปชัน สร้างความเชื่อมั่นให้ทุกฝ่ายว่าการทำงานตรงไปตรงมาและยุติธรรม 4) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องได้เข้าร่วมการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น ร่วมบริหารจัดการเรื่องสำคัญต่าง ๆ อีกด้วย 5) หลักความรับผิดชอบ คือการตระหนักในสิทธิและหน้าที่ มีความสำนึกต่อสังคม รู้จักแก้ไขปัญหาเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และยอมรับผลลัพธ์ในการกระทำของตน 6) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อย่างคุ้มค่าร่วมรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์และถาวร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม (สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542)

นโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ 1.นโยบายด้านการศึกษาของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ไปดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม (Action Plan) 2. ให้ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน และดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเคร่งครัด เช่น การสอบ การบรรจุการแต่งตั้งโยกย้าย (ห้ามซื้อ-ขายตำแหน่ง) ห้ามทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ ครุภัณฑ์ ชุดนักเรียน อาหารกลางวัน ฯลฯ 3. น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ 4. ให้ร่วมกันปลูกฝังการรักษาสิ่งแวดล้อม และมุ่งสู่การใช้พลังงานสะอาด 5. ส่งเสริมการอ่านและคิดวิเคราะห์ห้อย่างเป็นกระบวนการโดยผู้บริหารและครูต้องเป็นต้นแบบ 6. การลงพื้นที่ตรวจราชการหรือตรวจเยี่ยม ให้ดำเนินการอย่างเรียบง่าย โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง มาร่วมรับการตรวจราชการหรือตรวจเยี่ยม โดยให้มีการดำเนินการอย่างเรียบง่ายและประหยัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2568)

องค์การใดที่นำหลักการของธรรมาภิบาลมาบริหารงาน ไม่ว่าจะเป็้องค์การภาครัฐ หรือเอกชนจะส่งผลให้องค์การนั้นมีระเบียบ ทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข การบริหารงานงานก็จะมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัว ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มากเกินความจำเป็น เป็นการช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันต่าง ๆ นอกจากนี้ยังช่วยให้ระบบบริหารงานเกิดความโปร่งใส ยุติธรรมทุกภาคส่วนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการดำเนินงานขององค์การ ทำให้องค์การเจริญก้าวหน้าและเกิดภาพลักษณ์ที่ดี (ศิริประภา พัดลม, 2564)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ดำเนินนโยบาย “โรงเรียนโปร่งใส” เพื่อมุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ และยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต นโยบายนี้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรคุณธรรมในหน่วยงาน

ภาครัฐ โดยเฉพาะในสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนและสังคมไทยให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน โรงเรียนโปร่งใสมีพื้นฐานมาจากหลักการบริหารจัดการที่เปิดเผย โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยใช้เครื่องมือ “การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ” หรือ ITA (Integrity and Transparency Assessment) เป็นกลไกสำคัญในการวัดระดับความโปร่งใสและคุณธรรมของโรงเรียน นโยบายนี้มุ่งให้โรงเรียนมีระบบบริหารที่เปิดเผยข้อมูลสาธารณะ มีการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการป้องกันความเสี่ยงด้านการทุจริตอย่างเป็นระบบ ซึ่งดำเนินนโยบายโรงเรียนโปร่งใสหลายประการ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data) ซึ่งเป็นการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียน เช่น แผนงาน โครงการ งบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง และผลการดำเนินงาน ผ่านช่องทางเว็บไซต์หรือสื่อสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้อย่างโปร่งใส อีกทั้งยังเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน นอกจากนี้ สพฐ. ยังส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินมาตรการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ซื่อสัตย์ หลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรของทางราชการอย่างคุ้มค่า โรงเรียนต้องดำเนินการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และรับผิดชอบต่อหน้าที่ รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และซึมซับคุณธรรมความซื่อสัตย์ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่อสร้างสังคมแห่งคุณธรรมตั้งแต่ระดับเยาวชน โรงเรียนต้องประเมินตนเองผ่านระบบ ITA ของ สพฐ. และรายงานผลการดำเนินงานอย่างเปิดเผยต่อสาธารณะ โดยผลการประเมินดังกล่าวจะถูกนำมาใช้ในการพัฒนาระบบบริหารจัดการของโรงเรียนให้มีความโปร่งใสเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้โรงเรียนสามารถยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการให้เป็นที่ยอมรับของสังคม นโยบายโรงเรียนโปร่งใสของ สพฐ. จึงถือเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินงานภายใต้หลักคุณธรรมและธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง ช่วยให้โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการที่เปิดเผย ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม อันนำไปสู่ความเชื่อมั่นของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต่อการจัดการศึกษาของรัฐ ตลอดจนช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีความยั่งยืน โรงเรียนโปร่งใสจึงไม่เพียงเป็นนโยบายเชิงบริหารเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางสร้าง “วัฒนธรรมองค์กรคุณธรรม” ที่จะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีความโปร่งใส และมีธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2568)

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนกลุ่มอำเภอท่าใหม่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จึงได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีความเข้มแข็ง โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยเน้นการดำเนินงานที่มุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สพพ.จบ.1 จึงได้วางกรอบการทำงานมีการผสมผสานหลักธรรมาภิบาลร่วมกันทุกขั้นตอนในการบริหาร ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานมีคุณธรรม โปร่งใส และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2568)

ศิริประภา พัดลม (2564) พบว่า การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะ หลักการรับผิดชอบต่อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และ หลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากเช่นกัน แสดงให้เห็นว่า องค์การมีการบริหารงานที่คำนึงถึงความถูกต้อง โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม

เพลงไพสิน สิ้นธนนชัย (2566) พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูที่รับผิดชอบงานบริหารบุคคล แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีการยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและนำมาปรับใช้ในการบริหารบุคลากรอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การดำเนินงานด้านบุคคลของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 22 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 14 โรงเรียนวัดโขมง(แจงพิทยาคาร) โรงเรียนบ้านศรีทาศตะพง โรงเรียนบ้านวังปลา โรงเรียนบ้านแก่งน้อย โรงเรียนบ้านสังข์ทอง โรงเรียนวัดเสม็ดโพธิ์ศรี (อุชุกพิทยาคาร) โรงเรียนวัดท่าศาลา โรงเรียนวัดหมุดต โรงเรียนบ้านมาบโอน โรงเรียนบ้านสะพานเหล็ก โรงเรียนบ้านเจ้าหลาว โรงเรียนบ้านคลองกะพง โรงเรียนบ้านเนินดินแดง โรงเรียนวัดทุ่งเบญจา โรงเรียนวัดบูรพาพิทยาราม โรงเรียนบ้านตาเลี้ยว โรงเรียนวัดรำพัน (สุขสวัสดิพิชาญราษฎร์) โรงเรียนวัดสามผาน โรงเรียนบ้านเขาแก้ววิทยา โรงเรียนวัดหนองคัน และโรงเรียนอนุบาลบ้านหนองคล้า (จงจินต์ รุจิรวงศ์ อุปลัมภ์ 2) มีปัญหาหลายด้านจึงควรได้แก้ไขเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยหลักธรรมาภิบาลคือการดำเนินงานที่โปร่งใส มีความรับผิดชอบ และยุติธรรม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชนในแต่ละพื้นที่ หนึ่งในปัญหาหลักที่พบคือการขาดความโปร่งใสในการบริหารจัดการทั้งด้านงบประมาณ การคัดเลือกบุคลากร และการตัดสินใจต่าง ๆ ในบางโรงเรียน ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่พอใจและข้อสงสัยจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การขาดความโปร่งใสอาจส่งผลให้การจัดการทรัพยากรในโรงเรียนไม่ได้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม ส่งผลให้เกิดความไม่ยุติธรรมในบางกรณี นอกจากนี้ยังพบว่าการขาดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมภายในโรงเรียน ซึ่งทำให้การบริหารจัดการไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนบางแห่งยังไม่เข้มงวดพอ ทำให้เกิดการละเลยในมาตรฐานการศึกษาและคุณภาพการเรียนการสอน อาจส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามที่ควรจะเป็น ดังนั้นการตรวจสอบที่เข้มงวดและมีระบบที่โปร่งใสจึงเป็นสิ่งจำเป็น การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ที่ทันสมัยก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข เพื่อให้ครูสามารถนำเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของโรงเรียน และยังช่วยให้โรงเรียนได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองและชุมชน การมีการเปิดเผยข้อมูล การตรวจสอบการดำเนินงาน และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้โรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2568)

จากความเป็นมาและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอท่าใหม่ ว่าที่ผ่านมามีสภาพเป็นอย่างไร เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางการในการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลที่ใช้สำหรับการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน

## ระเบียบวิธีวิจัย

### 1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 264 คน

### 2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2567 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 159 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามรายชื่อโรงเรียน จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

### 3. ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

#### ตัวแปรต้น

(Independent Variable)

#### สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

##### 1) เพศ

- (1) เพศชาย
- (2) เพศหญิง

##### 2) ระดับการศึกษา

- (1) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (2) สูงกว่าปริญญาตรี

##### 3) ประสบการณ์ทำงาน

- (1) น้อยกว่า 5 ปี
- (2) ระหว่าง 5 – 10 ปี
- (3) มากกว่า 10 ปี

##### 4) ขนาดโรงเรียน

- (1) ขนาดเล็ก
- (2) ขนาดกลาง
- (3) ขนาดใหญ่

#### ตัวแปรตาม

(Dependent Variable)

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 6 หลัก ดังนี้

- 1) หลักนิติธรรม
- 2) หลักคุณธรรม
- 3) หลักความโปร่งใส
- 4) หลักการมีส่วนร่วม
- 5) หลักความรับผิดชอบ
- 6) หลักความคุ้มค่า

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

### 4. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 6 หลัก ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert, 1962 : 247) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

#### 5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอท่าใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

5.1 ผู้วิจัยติดต่อคณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ เพื่อออกหนังสือ ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างทุกสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทางระบบสนับสนุน การบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาออนไลน์

5.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิจัย

#### 6. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาวิจัยการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอท่าใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 มีดังนี้

##### 1) สถิติพื้นฐาน (Basic Statistics)

(1) ค่าร้อยละ (Percentage)

(2) ค่าเฉลี่ย (Mean)

(3) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD.)

##### 2) สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics)

(1) การทดสอบค่าที (t-test)

(2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงใช้การทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

## ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 159 คน ส่วนใหญ่เป็นครูเพศหญิง จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 72.96 ครูเพศชาย จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 27.04 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 78.62 และครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 21.38 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 38.36 มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 31.45 และมีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 5 – 10 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 30.19 ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน

73 คน คิดเป็นร้อยละ 45.96 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 33.96 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 20.13

2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก คือ หลักคุณธรรม รองลงมา คือ หลักการมีส่วนร่วม อันดับสุดท้าย คือ หลักความโปร่งใส

**ตารางที่ 1** ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

หลักธรรมาภิบาล	X	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. หลักนิติธรรม	4.72	.42	มากที่สุด	5
2. หลักคุณธรรม	4.77	.40	มากที่สุด	1
3. หลักความโปร่งใส	4.72	.43	มากที่สุด	6
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.75	.37	มากที่สุด	2
5. หลักความรับผิดชอบ	4.75	.43	มากที่สุด	3
6. หลักความคุ้มค่า	4.74	.40	มากที่สุด	4
<b>รวม</b>	<b>4.74</b>	<b>.37</b>	<b>มากที่สุด</b>	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ( $x = 4.74$ , S.D. = .37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก คือ หลักคุณธรรม ( $x = 4.77$ , S.D. = .40) รองลงมา คือ หลักการมีส่วนร่วม ( $x = 4.75$ , S.D. = .37) อันดับสุดท้าย คือ หลักความโปร่งใส ( $x = 4.72$ , S.D. = .43)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลที่ใช้สำหรับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า

3.1 การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**ตารางที่ 2** การเปรียบเทียบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

หลักธรรมาภิบาลที่ใช้สำหรับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	Ms	F	P
1. หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.118 24.800 27.918	2 156 158	1.559 .159	9.806*	.000
2. หลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.081 22.575 24.655	2 156 158	1.040 .145	7.189*	.001
3. หลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.817 26.317 29.135	2 156 158	1.409 .169	8.350*	.000
4. หลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.628 20.238 21.866	2 156 158	.814 .130	6.275*	.002
5. หลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.182 25.585 28.767	2 156 158	1.591 .164	9.701*	.000
6. หลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.153 23.519 24.673	2 156 158	.577 .151	3.825*	.024
	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.245 19.792 22.037	2 156 158	1.123 .127	8.848*	.000

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

## อภิปรายผล

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากกรอบแนวทางที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 76 กำหนดไว้ ซึ่งเน้นให้ภาครัฐพัฒนาระบบการบริหารงานให้มีความเป็นระเบียบ โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ โดยให้หน่วยงานทุกระดับทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรของรัฐอื่น ๆ ทำงานร่วมกันและสนับสนุนกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การบริหารการให้บริการประชาชน และการใช้จ่ายงบประมาณเกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ ยังเน้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ มีจิตสำนึกของผู้ให้บริการ ทำงานรวดเร็ว เท่าเทียม และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ (ราชกิจจานุเบกษา 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรจันทร์ แจ้งบุตร (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพลงไพลิน สิ้นธันชัย (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และครูที่รับผิดชอบงานบริหารบุคคล โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรีฮัน ดอเลาะ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง

ระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากสาเหตุอาจเป็นเพราะผู้บริหารทั้งเพศชายและเพศหญิงได้รับการแต่งตั้งและปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กรอบกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายเดียวกัน ตามแนวทางมาตรา 76 ของรัฐธรรมนูญที่เน้นความเป็นระเบียบ โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งความร่วมมือของทุกหน่วยงาน ทำให้การบริหารงาน การให้บริการประชาชน และการใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียม ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา 2560) นอกจากนี้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นให้ผู้บริหารทำงานอย่างยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาด้วยหลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบต่อครู บุคลากร และชุมชนเกิดความเชื่อมั่น และช่วยให้ผู้บริหารทุกคนปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตียานนท์ แสงบุตร (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามเพศ โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชตินุช ไชศรี (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามเพศ โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

### ข้อเสนอแนะการวิจัย

#### 1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 จากผลการศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า หลักนิติธรรม ค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรเน้นการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับอย่างเคร่งครัด พร้อมส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้าใจสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อตามกฎหมาย สร้างบรรยากาศการทำงานที่ยุติธรรมและเท่าเทียม เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสร้างความเชื่อมั่นแก่ทุกฝ่าย

1.2 จากผลการศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า หลักความโปร่งใส ค่าเฉลี่ยเป็นอันดับที่ 2 รองจากสุดท้าย ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารจัดการ โดยเฉพาะด้านงบประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างชัดเจน ตรวจสอบได้ พร้อมสร้างระบบรายงานและติดตามผลที่ชัดเจน เพื่อให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการบริหารของโรงเรียน

1.3 จากผลการศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า หลักความคุ้มค่า ค่าเฉลี่ยเป็นอันดับที่ 3 รองจากสุดท้าย ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากร งบประมาณ และ

บุคลากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมและโครงการให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษา พร้อมทั้งติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเกิดความคุ้มค่าและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง

2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

2.2 ควรทำการวิจัยการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารสถานศึกษา

2.3 ควรทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลกับคุณภาพด้านบุคลากรของสถานศึกษา

## กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาในการศึกษาวิจัย และให้ความช่วยเหลืออย่างดีจาก คณาจารย์ บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นิวัตต์ น้อยมณี อาจารย์ที่ปรึกษา คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญกร เอี่ยมพญา อาจารย์ ดร.ภูวนัย สุวรรณธรรมาจารย์ ดร.อัศวิน เสนิชัย และอาจารย์ ดร.นิวัตต์ น้อยมณี ผู้อำนวยการหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครสุพรรณภูมิ ที่ทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นางสาวกัญญกานต์ บุญมานะ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเสม็ดป้อมศรี(อุชุกวิทยาการ) นายสุเมธ เขียวชาญ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนท่าใหม่ “พูลสวัสดิ์ราษฎร์นุกูล” และนางสาวรสสุคนธ์ ชูเดชครูชำนาญการ โรงเรียนท่าใหม่ “พูลสวัสดิ์ราษฎร์นุกูล” ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาของแบบสอบถาม ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย และขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมจันทบุรี เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูล

สุดท้ายนี้หากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้เกิดประโยชน์ประการใดแก่ผู้ศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอขอบคุณดีเหล่านี้ให้แก่ บิดา มารดา ผู้มีพระคุณ และคุณครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางที่ดีมีคุณค่าตลอดมา จนกระทั่งประสบผลสำเร็จได้ในวันนี้

## องค์ความรู้ใหม่

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการผสมผสานแนวคิดคลาสสิกด้านคุณธรรมและความโปร่งใสเข้ากับเครื่องมือและแนวปฏิบัติสมัยใหม่ ตั้งแต่การใช้ข้อมูล การสื่อสารแบบเปิดเผย การมีส่วนร่วมผ่านระบบดิจิทัล ไปจนถึงการจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า แนวคิดเหล่านี้ทำให้โรงเรียนสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันท่วงทีต่อความเปลี่ยนแปลง และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมยุคปัจจุบันได้อย่างยั่งยืน การบริหารด้วยธรรมาภิบาลจึงไม่ใช่เพียงหลักปฏิบัติด้านการบริหาร แต่คือรากฐานของระบบการศึกษาที่มุ่งสร้างคุณภาพ โปร่งใส และความไว้วางใจต่อสาธารณะในระยะยาว

## เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ พึ่งด้วง. (2560). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กมลวรรณ ศรีม่วง. (2560). การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ. งานนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2568). กระทรวงศึกษาธิการยึดหลักธรรมาภิบาล ต้องโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม และเป็นแบบอย่างต่อสังคม. thailandplus. <https://www.thailandplus.tv/archives/560861>
- ชั้นแก้ว พรหมคำ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชั้นทอง ไทยทวี. (2562). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- จุฑากาญจน์ เก่งกลีกิจ. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชตินุช ไชศรี. (2566). ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการจัดการ) สาขาวิชาการเมืองและการจัดการ สำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- தியานนท์ แสงบุตร. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นุรีฮัน ดอเลาะ. (2567) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ปริญญา ยกพล. (2563). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พรจันทร์ แจ่มบุตร. (2566). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พลชัย ชุมปัญญา. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวิถีใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- เพลงไพลิน ลินธันชัย. (2566). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร*. ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2556*. พัฒนาศึกษา. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116*.
- ลักษณะวดี บุญพบ. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิริประภา พัฒลม. (2564). *การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยางตลาดจังหวัดลพบุรี*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันตบุรี เขต 1. (2568). *หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักในการบริหารจัดการการศึกษา*. <https://www.chan1.net/story/803>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *นโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดี (Organization Governance)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *มาตรการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายในหน่วยงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน. (2561). *การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุษารัตน์ ดาวลอย. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เอกชาติรี สุขเสน. (2562). *ตัวบ่งชี้ธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- Annan, K. (2000). *The report formed the basis of the Millennium Declarations adopted by national leaders attending the UN Millennium Summit that September, 2001*.
- Hendrik, J. T. (2005). *Donors and good governance: Analysis of a policy discourse in the Netherlands and Germany* (Master's thesis). University of Twente, Enschede, Netherlands.

Weiss, T. G. (2000). Governance: Good governance and global conceptual and actual challenges. *Third World Quarterly*, 21(5), 795–814.

World Bank. (1992). *Governance and development*. Washington, DC: The World Bank.